

Mødereferat

«Navn1»

«Navn2»

«Adresse»

«Postnr_By»

Den 24. maj 2018

Referat fra orienteringsmøde - Adskillelse af regn- og spildevand i Damagervej, Damgårdsvej, Damtoften, Myrholmsvej

Vedrørende ejendommen «Beliggenhed», 8260 Viby J

Mødedato: 18. april 2018

Mødetid: 17:00

Mødested: Gunnar Clausens Vej 34, 8260 Viby J

Deltagere: Indbudte borgere fra Damagervej, Damgårdsvej, Damtoften, Myrholmsvej

Aarhus Vand A/S:

Holger C. Dybdahl, Projektleder

Morten Ø. Nielsen, Projektchef

Amanda Megan Smidt, Ingeniørpraktikant

Hanne Bojer Nielsen, Kundeservice

Arkil A/S:

Flemming Holm, Formand

Lars Jacobsen, Projektchef

Aarhus Kommune, Center for Miljø og Energi:

Pernille Skafsgaard

Kopi til:

Alle borgere, der har modtaget invitation til orienteringsmødet

aarhusvand

Aarhus Vand A/S
Gunnar Clausens Vej 34
8260 Viby J
www.aarhusvand.dk

Ref.: Morten Østergaard Nielsen/LTo
Afd.: Plan og Projekt
MON@aarhusvand.dk
Dir. +45 8947 1139

Baggrund for projektet

Orienteringsmødet havde til formål at informere om det kommende arbejde med adskillelse af regn- og spildevand i området ved Ormslevvej - med fokus på Damagervej, Damgårdsvej, Damtoften og Myrholmsvej. Bygherre er Aarhus Vand A/S, og det er Entreprenørfirma Arkil A/S, der skal udføre arbejdet.

Hvorfor skal regn- og spildevand adskilles i Aarhus Kommune?

Aarhus Kommunes Spildevandsplan 2017-2020 blev vedtaget af Byrådet den 22. februar 2017. Spildevandsplanen er det juridiske grundlag for igangsættelse af arbejdet med at adskille regn- og spildevand - også i området omkring Ormslevvej.

Byrådet har i den netop vedtagne Kommuneplan 2017 udtrykt et ønske om at gøre Aarhus endnu grønnere. Arbejdet med at gøre Aarhus endnu grønnere skal spille sammen med Kommunens samlede klimatilpasningsindsats og håndtering af de stigende regnvandsmængder. Vandet skal være synligt i bybilledet og give liv og værdi for borgerne. Aarhus Vand understøtter dette ønske fra Byrådet, når vi adskiller regn- og spildevand, da vi bruger regnvandet til forskønnelse og rekreative formål, hvis vi har mulighed for det.

Kloaksystemet i området omkring Ormslevvej er et såkaldt ét-strengt system, også kaldet et fællessystem, hvor regn- og spildevand løber i samme ledning. Når det regner kraftigt, er der i dag ikke altid plads nok i kloaksystemet, og der sker derfor såkaldte overløb. Ved overløb ledes urensset spildevand til Døde Å og Brabrand Sø.

Generelt betyder klimaforandringerne kraftigere regnskyl og hyppigere skybrud. Vi vil derfor i fremtiden opleve en endnu større belastning af vores kloaksystemer end i dag. Kloaksystemerne er mange steder for små til at kunne håndtere de øgede regnmængder. Det betyder, at vandmiljøet - herunder også badevandet - bliver forurenet med urensset spildevand, og at husejere med kældre oplever oversvømmelser og andre gener. Hertil kommer en øget sygdomsrisiko.

Aarhus Vand går nu i gang med at adskille regn- og spildevand i området omkring Ormslevvej for at stoppe udledningen af urensset spildevand og oversvømmelse af kældre. Samtidig opnår vi den fordel, at regnvandet i fremtiden ikke belaster renseanlægget. I forbindelse med arbejdet tilpasser vi det fremtidige spildevandssystem til klimaforandringerne, når der er behov for det. Når vi adskiller regn- og spildevand, giver det nemlig rigtig god mening, at vi samtidig indbygger klimatilpasningsløsninger.

Det er ikke realistisk at håndtere skybrud i rør under jorden, da det vil kræve alt for store rør. Vi håndterer derfor regnvandet på terræn i det omfang, det er muligt. Dette gælder også for området omkring Ormslevvej, hvor vi fremover anvender regnvandet som et synligt element på vejen. Regnvandet opsamles i fremtiden i såkaldte vejbede, som vi etablerer på vejen. Vejbedene opsamler og tilbageholder regnvandet, som så renses, mens det siver ned. Vi tilplanter vejbedene med stauder og græsser, som medvirker til en forskønnelse af vejen. Vejbedene kan udformes, så de også virker som en fartdæmpende foranstaltning.

Aarhus Vand er i gang med at udføre et lignende adskillelses- og klimatilpasningsprojekt i Risvangen i den nordlige del af Aarhus og har udført klimatilpasning i Lystrup i 2013-2014.

Hvad betyder adskillelse af regn- og spildevand for dig?

Du skal selv adskille regn- og spildevand på din egen grund og betale omkostningerne til dette. Spildevandet skal fortsat ledes til den eksisterende fællesledning ude i vejen, som fremover udelukkende vil fungere som spildevandsledning. Regnvandet fra din ejendom skal frakobles den eksisterende fællesledning, så det ikke fremover blandes med spildevand fra toilet, køkken, bad og bryggers mv.

Regnvandet skal håndteres forskelligt fra ejendom til ejendom - dels på grund af terrænforholdene og dels på grund af, at nogle ejendomme allerede har adskilt regn- og spildevand.

Vedlagt referatet er en liste, hvor du kan se, hvordan du skal aflede regnvandet fra din grund. På www.aarhusvand.dk kan du se en plantegning, hvor vi ved de enkelte ejendomme har markeret, hvordan regnvandet skal afledes. Se yderligere nedenfor.

Afledning af regnvand på terræn

Ligger din ejendom i niveau med vejen eller over vejniveau, skal regnvandet, hvis det er muligt, afledes på terræn frem til skel. Vi etablerer en rende i fortovet ved din ejendom. Denne rende leder regnvandet fra din ejendom ud på vejen. Aarhus Vand aftaler placeringen af renden i fortovet med hver enkelt grundejer. Det er herefter grundejerens ansvar at lede regnvandet på terræn frem til skel på det sted, hvor vi har etableret renden i fortovet.

Afledning af regnvand i rør

Hvis din ejendom ligger lavere end vejen, kan regnvandet formentlig ikke ledes på terræn ud til vejen, men skal ledes i rør frem til skel. Aarhus Vand etablerer en ny regnvandsledning i vejen og fører en stikledning frem til din nye regnvandsledning. Vi etablerer, som udgangspunkt, stikledningen ved siden af den eksisterende stikledning. Regnvandsledningen i vejen kommer til at ligge højt - i en dybde på ca. 1,5 meter. Det betyder, at du skal føre regnvandsledningen frem til skel i så højt niveau som muligt. Det er vigtigt, at du videregiver denne oplysning til den kloakmester, der skal udføre arbejdet, så han er klar over dette. Vi har måske behov for at måle terrænniveau ved din ejendom. Hvis dette er tilfældet kontakter vi dig.

Ledningerne på din grund er måske allerede adskilt (separeret)

Vi har gennemgået alle byggesager for området, og vi har konstateret, at der er ejendomme, hvor regn- og spildevand tilsyneladende allerede er adskilt. Se vedlagte liste. Det er dog ikke altid, at tegningerne i en byggesag er korrekte. Derfor skal du kontakte en kloakmester og bede ham undersøge, om regn- og spildevand allerede er adskilt på din grund. Hvis dette er tilfældet, skal du frakoble regnvandsledningen, hvor den i dag er sammenkoblet med spildevandsledningen og føre regnvandsledningen i rør frem til skel i så højt niveau som muligt.

Nedsivning af regnvand på egen grund

Ønsker du at nedsive regnvandet på din grund, kan du søge en nedsivningstilladelse ved Aarhus Kommune, Center for Miljø og Energi. Se afsnit om information fra Aarhus Kommune.

Har du kælder/lyskasse

Hvis du har kælder med udvendig kældertrappe og/eller lyskasse, kan du søge om dispensation ved Aarhus Kommune, så regnvandet fortsat kan være tilsluttet spildevandsledningen. Se afsnit om information fra Aarhus Kommune.

Hvis du har kælder med omfangsdræn, kan der som udgangspunkt ikke gives dispensation til fortsat tilkobling til spildevandsledningen. I meget omkostningstunge tilfælde kan du søge dispensation ved Aarhus Kommune, hvis du fortsat ønsker at lede drænvandet til spildevandsledningen.

Du skal være opmærksom på, at når drænvand ledes til spildevandsledningen, er der en risiko for tilbagestuvning af spildevand i drænet, hvis der sker en tilstopning i spildevandsledningen. Aarhus Vand anbefaler, at der installeres en pumpe på drænsystemet, som pumper drænvandet til regnvandssystemet. En pumpe på drænet vil også forhindre tilbagestuvning af spildevand i drænet.

Arbejdets udførelse

Du skal kontakte en autoriseret kloakmester for en løsning og et tilbud på opgaven på din grund.

Aarhus Vand kan også give et tilbud på adskillelse af regn- og spildevand på din grund. Kontakt os gerne på telefon 8947 1000 for et uforpligtende tilbud.

Vi anbefaler, at du indhenter mindst to tilbud på opgaven.

Om projektet i de offentlige arealer

Vi etablerer vejbede på vejen. Vejbedene opsamler regnvandet fra de ejendomme, der afleder regnvand ud til fortovet samt regnvand fra selve vejen. Vi fjerner vejriste og lukker hullerne med asfalt. Vejbedene opsamler og tilbageholder regnvandet, som så renses, mens det siver ned gennem mulden. Vi tilplanter vejbedene med stauder og græsser, som medvirker til en forskønnelse af vejen. Ved at placere vejbede forskudt for hinanden i begge sider af vejen kan de desuden virke som en fartdæmpende foranstaltning.

Eksempler på udformning af vejbede:

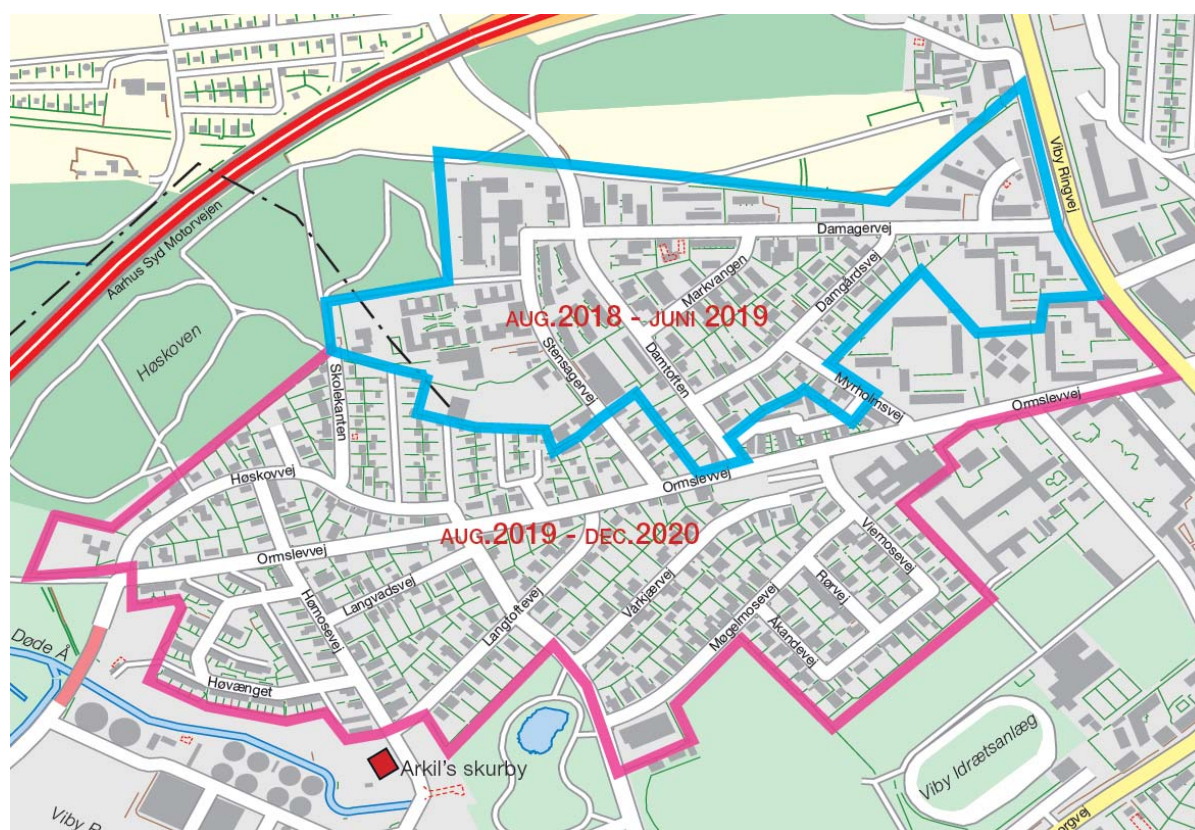
Vi etablerer et regnvandsbassin på et areal ved Damtoften. Regnvandsbassinet både forsinker og renser vandet, før det ledes til Aarhus Å. Regnvandsledningen, som leder frem til det nye regnvandsbassin, placerer vi langs stien, hvor den gamle Hammelbane løb. Når vi er færdige, laver vi stien til en stenmelsti. Regnvandsbassinet vil blive udformet som en sø.

Som nævnt, vil der i et vist omfang være behov for at etablere regnvandsledninger i vejen. Dette gælder ved de ejendomme, som ligger lavere end vejniveau.

Tidsplan

Den overordnede tidsplan for arbejdet i området:

Tidsplanen kan også ses på Aarhus Vands hjemmeside: www.aarhusvand.dk.

På www.aarhusvand.dk kan du læse mere om projektet og se status og fremdrift.

De borgere, der har oplyst deres mailadresse, vil under arbejdet modtage enkelte nyhedsbreve med information om eksempelvis ændringer af vores planer.

Oplysninger om arbejdet

Fotografering og Byggelovens § 12

For begge parter skyld registrerer vi eventuelle skader udvendigt på bygningernes fundamenter mv. Derfor fotograferer vi alle bygninger, inden vi begynder selve arbejdet. Fotografering vil blive foretaget af Entreprenørfirmaet Arkil. Firmaet vil kontakte dig for at få adgang til ejendommen, hvis det er nødvendigt.

I forbindelse med gravearbejde i vejen kan der være risiko for, at der opstår skade på utilstrækkeligt funderede ejendomme eller på ejendomme, der i øvrigt er særligt følsomme over for udefrakommende påvirkning.

Byggelovens § 12 er vedlagt, hvor du i stk. 4 opfordres til at oplyse, hvis du har kendskab til, at din ejendom er utilstrækkeligt funderet eller i øvrigt er i en sådan stand, at den er særligt udsat i forhold til det ovenfor beskrevne arbejde.

Medmindre Aarhus Vand hører andet, vil der ved arbejdets tilrettelæggelse blive lagt til grund, at din ejendom er funderet i overensstemmelse med de på opførelsestidspunktet gældende regler og i øvrigt er i sædvanlig vedligeholdelsesmæssig stand.

Gener

Arbejdet kan i perioder medføre gener i form af støj, støv og mudder. Vi vil forsøge at begrænse disse gener mest muligt. Arkil orienterer om ændringer vedrørende trafikforhold i området.

Arkil's medarbejdere vil være behjælpelige med, at skraldespande bringes til skraldebilen og med at få posten frem. Vi opretholder naturligvis altid adgang til alle ejendomme for redningskøretøjer og brandvæsen.

Grundvandsstigning

I forbindelse med etablering af nye ledninger i området er der en risiko for, at grundvandet i områder med høj grundvandsstand kan stige yderligere, da vores gamle ledninger ofte er utætte og i en årrække kan have fungeret som dræn og har ledt vandet væk fra området. Især ejendomme med kælder kan få problemer med indtrængende grundvand gennem gulv og kældervæg. For at imødegå dette vil det være tilrådeligt at tilse eventuelle omfangsdræn og pumpeløsninger mv.

Det skal bemærkes, at ansvaret for at vedligeholde og iværksætte foranstaltninger for at imødegå indtrængende grundvand er den enkelte grundejers. Vi er selvfølgelig behjælpelige, hvis der er spørgsmål til arbejdet.

Retablering

Vej og fortove mv. reetableres, når arbejderne er afsluttet i den enkelte vej. I vejene reetableres asfalten i den rende, der er gravet.

Slidlag udlægges tidligst to år efter, at Aarhus Vand har afsluttet arbejderne i vejen. Denne del står Aarhus Kommune, Center for Byens Anvendelse, for.

Information fra Aarhus Kommune

Det er Aarhus Kommune, Center for Miljø og Energi, der udsteder påbud om adskillelse af regn- og spildevand på privat grund.

Tidsplan for påbud

- Påbudsvarsel: August 2019 (3 ugers frist)
- Påbud: September 2019 (6 mdr. frist)
- Indskærpelse: Marts 2020 (1 md. frist)

Påbudsforløbet afsluttes først efter modtaget og godkendt færdigmelding fra kloakmester.

Det betyder, at arbejdet på egen grund skal være udført og færdigmeldt senest i februar 2020.

Det er den autoriserede kloakmester, der skal sende færdigmelding med tilhørende tegning af det udførte arbejde på din grund til Aarhus Kommune, Center for Miljø og Energi: (www.aarhus.dk/færdigmelding-kloak). Det er din pligt at sørge for, at arbejdet bliver færdigmeldt fra kloakmesterens side.

Grundejer har pligt til at få arbejdet udført af en autoriseret kloakmester, hvilket kan tjekkes på Sikkerhedsstyrelsens hjemmeside: (www.sik.dk).

Kloaktegninger af den eksisterende ledningsføring på ejendommen kan findes på www.minejendom.net. Din Kloakmester kan hjælpe dig. Tegningerne kan være fejlbehæftede, så derfor skal du forholde dig kritisk til tegningerne.

Hvis du har kælder med udvendig kældertrappe og lyskasser, kan du søge om dispensation ved Aarhus Kommune til at lade regnvandet være tilsluttet spildevandsledningen. Du søger om dette på www.aarhus.dk/separatkloakering. Hvis trappeskakten er under 5 m² og har en opkant på min. 5 cm hele vejen rundt, gives der som regel dispensation. Husk at vedlægge foto af skakt til ansøgningen.

Nedsivning af regnvand

Der er en bagatelgrænse i forhold til nedsivning af regnvand. Der er derfor mulighed for at få dispensation til at nedsive fra mindre carporte eller lignende. Der skal altid søges om nedsivningstilladelse hos Kommunen (www.aarhus.dk/LAR). Sker der allerede i dag nedsivning af regnvand fra f.eks. din garage, skur eller lignende, skal du ikke søge om dispensation for dette.

Nyttige links til hjemmesider:

- Aarhus Vands hjemmeside: www.aarhusvand.dk
- Aarhus Vands hjemmeside om adskillelse (separatkloakering): www.aarhusvand.dk/projekter/
- Aarhus Kommune - Byggesager: Hjemmeside med byggesager for de enkelte ejendomme: minejendom.net
- Aarhus Kommune - Spildevandsplan 2017-2020: www.aarhus.dk/spildevandsplan
- Aarhus Kommune - Færdigmeldingsblanket: Til kloakmester, som færdigmelder adskillellesprojekt på din grund: www.aarhus.dk/færdigmeldingkloak
- Aarhus Kommune - Dispensation for kælderskakt/lyskasse: Blanketter til ansøgning om dispensation fra kravet om adskillelse (separatkloakering) for kælderskakte og lyskasser: www.aarhus.dk/separatkloakering
- Aarhus Kommune - Nedsivningsansøgning: Blanket til udfyldelse, hvis man ønsker at søge om nedsivning af regnvand: www.aarhus.dk/LAR
- Aarhus Kommune - Hjælp til udgift: Hjemmeside om indefrysning af udgifter til kloakarbejder på privat grund, for pensionister med friværdi i huset: www.aarhus.dk/da/borger/bolig-og-byggeri/boligen/ejendomsskat/laan-til-ejendomsskatter.aspx
- Aarhus Kommune - Private fællesveje: www.aarhus.dk/da/borger/Trafik/Min-by/Veje-og-pladser/Vedligeholdelse/Private-faellesveje.aspx
- Sikkerhedsstyrelsen - Autoriseret kloakmester: Husk at tjekke, om kloakmesteren er autoriseret på Sikkerhedsstyrelsens hjemmeside: www.sik.dk

Nyttige adresser og telefonnumre:

Aarhus Vand A/S:

Projektleder Holger C. Dybdahl, telefon 8947 1148, e-mail: hcd@aarhusvand.dk

Projektchef Morten Ø. Nielsen 2920 8694, e-mail: mon@aarhusvand.dk

Entreprenørfirma Arkil A/S:

Formand Flemming Holm, telefon 2129 3555, e-mail: flh@arkil.dk

Projektchef Lars Jakobsen, telefon 2040 2390, e-mail: lja@arkil.dk

Aarhus Kommune:

Vedrørende påbud, dispensation, nedsivning af regnvand: Aarhus Kommune, Center for Miljø og Energi, Grøndalsvej 1 C, 8260 Viby J

Kontaktpersoner:

Pernille Skafsgaard, telefon 8940 2759.

Bodil Sørensen, telefon 8940 4034.

Bilag:

Byggelovens § 12.

Gratis vurdering.

Liste, der angiver, hvordan regnvand skal afledes fra din ejendom.

BYGGELOVENS § 12

- Stk. 1.** Ved fundering, udgravning, ændring af terrænhøjde eller anden terrænændring på en grund skal, uanset om arbejdet i øvrigt er omfattet af loven, træffes enhver foranstaltning, der er nødvendig for at sikre omliggende grunde, bygninger og ledningsanlæg af enhver art.
- Stk. 2.** Ejeren af en ejendom, som skal sikres efter stk. 1, skal efter Kommunalbestyrelsens bestemmelse afholde en forholdsmæssig del eller efter omstændighederne hele udgiften til sikring af hans grund eller bygning, hvis sikringsforanstaltninger er nødvendiggjort af uforsvarlige forhold på hans ejendom eller af, at hans bygnings fundering uanset tidspunktet for opførelsen ikke opfylder bestemmelserne i bygningsreglementet.
- Stk. 3.** Hvis nedrivning af en bygning nødvendiggør afstivning af tilgrænsende bygning på nabogrund, skal dennes ejer foretage afstivningen. Hvis der i forbindelse med nedrivningen fjernes konstruktion under terrænet, forholdes der i denne henseende efter bestemmelserne i stk. 1 og 2.
- Stk. 4.** Den, der agter at foretage et arbejde, hvorved bestemmelserne i stk. 1 - 3 kan komme til anvendelse, skal mindst 14 dage forud give vedkommende ejer skriftlig meddelelse om arbejdets art og omfang samt om tidspunktet for dets påbegyndelse.
- Stk. 5.** Hvis en mur eller anden bebyggelse har forskudt sig således i forhold til naboskel, at der påføres naboen ulemper, skal ejeren foretage de foranstaltninger, der er nødvendige for at bringe ulemperne til ophør.
- Stk. 6.** Yderligere bestemmelser om sikring af omliggende grunde og om adgang til og anden midlertidig rådighed over disse i anledning af udførelse af byggearbejder eller sikringsforanstaltninger i forbindelse med sådanne kan gives i bygningsreglementet.
- Stk. 7.** Kommunalbestyrelsens afgørelser i henhold til denne paragraf kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.